

Datum: 15 april 2019
Referentie: CONS106

**Betreft: Reactie van de Nederlandse Vereniging van Banken
Minimumkapitaalregel voor banken en verzekeraars**

1. Inleiding en context

De NVB wijst er op dat er binnen de EU hard wordt gewerkt aan de voltooiing van de bankenunie. Een van de bouwstenen van een robuuste bankenunie is de invoering van een aantal mechanismen voor risicodeling binnen de Eurozone opdat individuele lidstaten en hun begrotingen niet langer bloot staan aan de risico's van omvallende banken. Er komen ook voorstellen aan voor het centrale toezicht op Europese hoofdkantoren van grote banken uit landen van buiten de EU: de Intermediate Parent Undertakings. Tenslotte geeft de ECB aan dat zij een verdere consolidatie in de Europese bankensector wenselijk acht.

Gelet op deze ontwikkelingen vraagt de NVB aandacht voor de positionering van Nederland in dit toekomstige Europese bankenlandschap. Er kunnen valide redenen zijn om wetgeving in te voeren die afwijkt van de Europese standaard maar die wetgeving zal invloed hebben op de relatieve positie van Nederland binnen de toekomstige Europese bankenunie en bij de door de ECB gewenste consolidaties in het bankenlandschap.

In die context meent de NVB dat Nederland bij de eisen rond het eigen vermogen van banken zou moeten aansluiten bij de regelgeving die is neergelegd in Verordening 575/2013. Volgens die toezichtregels is een leverage ratio van 3% voldoende. Met de fiscale minimumkapitaalregeling wordt door Nederland eenzijdig een hoger minimum voor de leverage ratio van 8% geïntroduceerd. Banken in andere EU lidstaten worden niet geconfronteerd met een dergelijke maatregel.

De voorgestelde minimumkapitaalregel is dan ook uniek in Europa en draagt niet bij aan het level playing field dat wordt nagestreefd met de Europese bankenunie.

De NVB begrijpt wel dat de voorgestelde verlaging van het tarief in de vennootschapsbelasting ook van de banken een budgettaire bijdrage vraagt. Maar de NVB stelt grote vraagtekens bij de keuze voor een minimumkapitaalregel en de huidige vormgeving daarvan. Daarnaast leidt de afschaffing van de renteaftrek op de AT1 instrumenten met ingang van 1 januari 2019 al tot een significante budgettaire bijdrage van de banken.

Naar de mening van de NVB is het noodzakelijk de gehele fiscale omgeving van de Nederlandse banken in de beoordeling te betrekken inclusief het effect op concurrentiepositie en kredietverlening van de cumulatie van:

- de afschaffing van de aftrekbaarheid van AT1 instrumenten met ingang van 1 januari 2019;
- de belastingdruk als gevolg van de bankenbelasting en haar vormgeving; en
- de voorgestelde minimumkapitaalregel.

2. De bepaling van de leverage ratio op basis van Verordening EU 575/ 2013 (“CRR1”)

- 2.1 Off balance sheet elementen en salderingsregels – de noemer van de leverage ratio
- Als gevolg van het wijzigen van de leverage ratio op basis van commercieel balanstotaal - zoals overeengekomen in het Regeerakkoord - naar de prudentiële leverage ratio, vereist de prudentiële leverage ratio een aantal noodzakelijke correcties ter voorkoming van onevenredige belastingeffecten voor de banken. Bij de vaststelling van de leverage ratio is in de Verordening tevens van belang de mate waarin een bank is blootgesteld aan verplichtingen uit hoofde van elementen die niet op de balans van de bank staan: de zogenaamde posten buiten de balanstelling. Dat zijn bijvoorbeeld: garanties, stand-by kredietfaciliteiten, factoring, documentair krediet in het kader van handelsfinanciering. Dus in de berekening van de leverage ratio volgens de Verordening worden in de noemer, naast de bezittingen van de bank die op de balans staan en die door de bank gefinancierd moeten worden met eigen of vreemd vermogen, tevens off balance sheet items meegenomen. Vanuit prudentieel toezicht is het begrijpelijk dat deze off balance sheet elementen worden meegenomen omdat het bij dit toezicht immers gaat om de totale risicoblootstelling van de bank. In de bepaling van een fiscale leverage ratio die aanknoopt bij de mate waarin een bank fiscaal teveel vreemd vermogen aantrekt om haar activa te financieren, horen deze off balance sheet items evenwel niet thuis. De off balance sheet items leiden bij de bank immers niet tot rentelasten van geldleningen.

In de tweede plaats worden bepaalde kortlopende leningen en deposito's (schulden) aan / van dezelfde klant (of binnen hetzelfde concern) bedrijfseconomisch en in de commerciële jaarrekening met elkaar gesaldeerd. In de noemer van de prudentiële leverage ratio worden deze kortlopende leningen echter gebruteerd meegenomen. Bedrijfseconomisch worden dergelijke leningen gefinancierd met de deposito's en is de bank contractueel enkel rente verschuldigd aan de klant voor zover het bedrag aan deposito's het bedrag van de leningen overstijgt. Daarom hoort deze brutering niet thuis in een fiscale leverage ratio waarin het gaat om een renteaftrekbeperking op vreemd vermogen. De brutering van dergelijke leningen van de bank aan de klant die bedrijfseconomisch, commercieel en fiscaal gesaldeerd worden dienen dus uit de noemer van de leverage ratio te worden geëlimineerd en dit dient in de wettekst of toelichting te worden opgenomen.

De NVB meent dan ook dat bij de bepaling van de fiscale leverage ratio, het effect van de off balance sheet items en het bruteringseffect van de niet-saldering geëlimineerd moeten worden uit de leverage ratio op basis van de Verordening.

2.2. Ingroeieregeling.

Volgens de Europese toezichtregels is een leverage ratio van 3% voldoende. De NVB geeft in overweging om de minimumkapitaalregel op dit punt te herzien of tenminste een ingroeiperiode in acht te nemen. Gedacht kan worden aan een startpercentage van 4% bij invoering in 2020.

3. De bepaling van de niet-aftrekbare rente.

3.1. Geen limiet aan de renteaftrekbeperking

De voorgestelde minimumkapitaalregels bevatten geen limiet ten aanzien van de rentelasten die onder deze maatregel vallen. Bij een significante stijging van de rente worden banken derhalve geconfronteerd met een significant hogere renteaftrekbeperking. In het geval van bijvoorbeeld een verdubbeling van de rente leidt dit tot een verdubbeling van de renteaftrekbeperking die niet wordt ondervangen door een evenredige daling van de vennootschapsbelastinglast over de winst van de banken als gevolg van de tariefsverlaging. Immers een verdubbeling van de rente leidt niet tot een verdubbeling van de rentemarge en commerciële winst van de bank.

Dit effect wordt met name veroorzaakt door het feit dat alleen de bruto rentelasten op geldleningen in aanmerking worden genomen onder de voorgestelde minimumkapitaalregels. Dit in tegenstelling tot de earningsstrippingmaatregel die uitgaat van het saldo aan rente-inkomsten en rentelasten.

Aangezien een stijgende rente tot een onevenredige stijging van effectieve belastingdruk kan leiden voor banken, is een limiet in de renteaftrekbepanking als gevolg van de minimumkapitaalregels noodzakelijk. Dit te meer omdat de rente op aanvullend tier 1 kapitaal niet meer aftrekbaar is sinds dit jaar en omdat banken onderworpen zijn aan bankenbelasting. De aftrekbepanking op aanvullende tier 1 kapitaal, de bankenbelasting en de renteaftrekbepanking als gevolg van minimumkapitaalregels bij elkaar opgeteld leiden tot een zeer hoge effectieve belastingdruk voor banken

De limiet zou bijvoorbeeld gerealiseerd kunnen worden door een maximale aftrekbepanking middels de toepassing van een fictieve rente over het berekende teveel aan vreemd vermogen.

3.2. Valutare resultaten

Onder rente wordt in het huidige voorstel mede verstaan valutare resultaten ter zake van geldleningen. Dit kan leiden tot onbedoelde en onwenselijke belastingeffecten als gevolg van valutaschommelingen. Het onderstaande voorbeeld licht dit toe.

Voorbeeld

De belastingplichtige verstrekt een lening aan haar klant voor een bedrag van USD 100 miljoen. Ter financiering hiervan trekt de belastingplichtige een lening aan voor een bedrag van USD 100 miljoen. De jaarlijkse rentemarge (i.e. het verschil tussen de rente-inkomsten en rentekosten) voor de bank bedraagt EUR 250,000. Op de USD vordering wordt een positief valutare resultaat behaald van EUR 1 miljoen en op de USD lening wordt een negatief valutare resultaat behaald van EUR 1 miljoen. Het valutarisico op de USD lening wordt aldus afgedekt door de USD vordering op de klant (en vice versa). Per saldo bedraagt het valutare resultaat voor de belastingplichtige nihil, omdat het valutarisico volledig is afgedekt.

Indien enkel het valutaverlies van EUR 1 miljoen op de geldlening in aanmerking wordt genomen bij de bepaling van de rentelasten en de aftrek daarvan door de minimumkapitaalregel beperkt is, heeft dit het onbedoelde en onwenselijke effect dat de belastingplichtige na belasting niet is afgedekt en de te betalen vennootschapsbelasting dan

niet meer op de economische realiteit is gebaseerd. Dit onbedoelde en onwenselijke belastingeffect als gevolg van onvoorspelbare valutaschommelingen moet voorkomen worden door (positieve en negatieve) valutare resultaten op geldleningen te elimineren uit de kosten ter zake van die geldleningen bij de toepassing van de minimumkapitaalregel.

Tevens rijst de vraag hoe het voorgestelde artikel 15bb zich verhoudt met artikel 13, zevende lid van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. Volgens een zogenoemde artikel 13 lid 7 beschikking worden valutare resultaten die voortkomen uit hedges in verband met (leningen aangegaan voor) deelnemingen onder de deelnemingsvrijstelling gebracht. Ook hier gaat de NVB ervan uit dat de resultaten op financiële instrumenten waarop een artikel 13 lid 7 beschikking van toepassing is, worden geëlimineerd bij de toepassing van de

minimumkapitaalregel. In het concept wetsvoorstel is echter nog geen aandacht besteed aan deze samenloop.

3.3 Anti-cumulatieregels: earningsstripping en overige renteaftrekbepankingen

De NVB waardeert de aandacht van het kabinet voor de mogelijke samenloop tussen de earningsstrippingmaatregel en de minimumkapitaalregel. Zij meent echter dat de

anticumulatiebepaling die hiervoor moet worden geïntroduceerd, onnodig complex is. Deze complexe bepaling zou niet nodig zijn, wanneer financiële instellingen in de tekst van artikel 15b van de Wet op de vennootschapsbelasting zouden worden uitgezonderd van de earningsstrippingmaatregel. Het wetsvoorstel voorziet in een regeling om de samenloop met de earningsstrippingregels te voorkomen. In plaats van een samenloopregeling zouden financiële instellingen uitgezonderd moeten worden van de earningsstrippingregels, omdat financiële instellingen onder de voorgestelde minimumkapitaalregels vallen. Hoewel banken op dit moment praktisch niet worden geraakt door de earningsstrippingregels, moet voorkomen worden dat financiële instellingen in de toekomst toch aanlopen tegen een samenloop van beide regels.

Banken worden op dit moment waarschijnlijk materieel niet geraakt door de earningsstrippingregels vanwege de toetsing van deze regels op fiscale eenheid niveau. Echter de fiscale eenheid en de Europeesrechtelijke houdbaarheid ervan staan onder druk en het Ministerie van Financiën heeft reeds aangekondigd het fiscale eenheid regime te willen vervangen. Gelet op dit voornemen zouden banken bij het verdwijnen van de fiscale eenheid alsnog geraakt kunnen worden door de earningsstrippingregels waardoor een uitzondering voor financiële instellingen noodzakelijk is. De Europese richtlijn biedt het Nederlandse kabinet in dit verband de ruimte om financiële instellingen uit te zonderen van de earningsstrippingmaatregel. In de considerans van de richtlijn wordt opgemerkt:

Hoewel algemeen wordt aanvaard dat beperkingen van de renteaftrekbaarheid ook moeten gelden voor financiële ondernemingen, dat wil zeggen financiële instellingen en verzekeringondernemingen, wordt ook erkend dat deze twee sectoren bijzondere kenmerken hebben, die een meer op hen toegesneden aanpak vereisen. Aangezien het debat hierover in de internationale en de EU-context nog geen beslissende conclusies heeft opgeleverd, kunnen er nog geen specifieke regels voor de financiële en de verzekeringssector worden vastgesteld, en de lidstaten moeten hen derhalve van de werkingssfeer van de renteaftrekbeperkingsregels kunnen uitsluiten.

De NVB verzoekt het kabinet om de uitzondering voor financiële instellingen alsnog in de earningsstrippingmaatregel op te nemen omdat:

- de voorgestelde minimumkapitaalregel voor financiële instellingen in de plaats komt van de earningsstrippingmaatregel;
- bij de introductie van de earningsstrippingmaatregel en afschaffing van enkele (complexe) specifieke renteaftrekbeperkingen vereenvoudiging een belangrijk streven was en een complexe anticumulatiebepaling niet past bij dat streven;
- de regels van de specifieke minimumkapitaalregeling voor banken dan eenvoudiger zouden kunnen zijn en administratieve lasten voor financiële instellingen en belastingdienst beperkt zouden blijven.
- alsnog sprake is van een level playing field in Europa ten aanzien van andere EU-lidstaten die wel een expliciete uitzondering voor financiële instellingen hebben opgenomen in de earningsstrippingmaatregel.
- recht wordt gedaan aan de bijzondere positie van banken. Deze bijzondere positie wordt ook erkend door de OESO en de Europese Raad bij de vormgeving van de Europese richtlijn die ten grondslag ligt aan de earningsstrippingmaatregel.

Daarnaast mist de NVB een bepaling over cumulatie met andere geldleningen waarvan de rente niet aftrekbaar is op basis van bijvoorbeeld artikel 10a of artikel 10.1.c. Wet Vennootschapsbelasting. Geldleningen waarvan de rente niet aftrekbaar is op basis van deze bepalingen zouden moeten meetellen als eigen vermogen bij de bepaling van de leverage ratio voor fiscale doeleinden.

4. Definities

4.1. Het begrip geldlening

In de wettekst moet verduidelijkt worden dat onder geldleningen enkel geldleningen van de belastingplichtige worden verstaan.

4.2. Handel in financiële instrumenten (“trading”).

Onder rente wordt mede verstaan kosten en resultaten ter zake van rechtshandelingen die strekken tot het afdekken van renterisico’s of valutarisico’s ter zake van geldleningen.

De resultaten (inclusief de rente) ter zake van de handel in financiële instrumenten zouden niet onder de definitie van renten ter zake van geldleningen moeten vallen. De handel in financiële instrumenten heeft namelijk geen betrekking op het afdekken van risico’s op geldleningen van de belastingplichtige, maar (met name op die) van klanten. Een verduidelijking in de wettekst of toelichting op de wettekst is gewenst.

De handel in financiële instrumenten betreft “trading assets” en “trading liabilities” die onder de IFRS definitie van “Held for Trading” vallen, namelijk een financieel actief of financieel passief dat:

- is aangeschaft of verkocht met als doel het in de nabije toekomst te verkopen of terug te kopen;
- bij de eerste waardering onderdeel uitmaakte van een portefeuille van financiële instrumenten die wordt beheerd op een wijze waaruit blijkt dat er korte termijn resultaten mee worden behaald; of
- dat een derivaat is (tenzij het een financiële garantie of aangewezen is als effectief hedging instrument).

De resultaten (waardeverandering en rente) worden afzonderlijk in de jaarrekening gepresenteerd onder “valuation results and net trading income”.

4.3. Macro hedges

Onder renten ter zake van geldleningen wordt mede verstaan kosten en resultaten ter zake van rechtshandelingen die strekken tot het afdekken van renterisico’s of valutarisico’s ter zake van geldleningen.

Binnen het bankbedrijf wordt macro hedging toegepast. Daarbij wordt het risico op een portfolio van activa en passiva afgedekt. Dit in tegenstelling tot micro hedging waarbij een derivaat wordt afgesloten met betrekking tot één actief of passief. Geldleningen in de zin van de minimumkapitaalregels betreffen enkel schulden van de belastingplichtige en dus alleen de passiva zijde.

Aangezien de kosten en resultaten van macro hedging niet direct samenhangen met een specifieke actief post of passief post, behoren deze niet onder minimumkapitaalregels vallen.

Een verduidelijking dat kosten en resultaten van macro hedges niet onder de voorgestelde minimumkapitaalregels vallen is derhalve gewenst. Dit zou kunnen door in de wettekst op te nemen dat enkel de kosten en resultaten van derivaten die strekken tot het afdekken van een renterisico of valutarisico op een geldlening onder de minimumkapitaalregels vallen indien en voor zover sprake is van een direct en rechtstreeks verband tussen het derivaat en de geldlening van de belastingplichtige.

Meer in het algemeen zou moeten gelden dat in alle gevallen geen rekening gehouden dient te worden met hedges als er elders op de balans tegengestelde effecten optreden die in verband staan met de hedge. Zoals hiervoor in paragraaf 3.2 is toegelicht, meent de NVB dat onbedoelde en onwenselijke belastingeffecten als gevolg van onvoorspelbare valuta-schommelingen moeten worden voorkomen door (positieve en negatieve) valutaresultaten op geldleningen te elimineren uit de renten ter zake van die geldleningen bij de toepassing van de minimumkapitaalregel.

5. Buitenlandse vaste inrichtingen van Nederlandse banken

Op basis van de objectvrijstelling worden rentelasten op geldleningen van vaste inrichtingen van de belastingplichtige effectief niet in aftrek gebracht. Rentelasten van vaste inrichtingen dienen geen onderdeel uit te maken van de rentelasten op geldleningen in de zin van de minimumkapitaalregels. Echter de minimumkapitaalregels bevatten geen duidelijke bepaling zoals opgenomen in de earningsstrippingregels (art. 15b, lid 4 Wet op de Vpb 1969).

We bevelen aan om in het wetsvoorstel een bepaling op te nemen dat onder rente ter zake van geldleningen niet worden begrepen de rentelasten ter zake van geldleningen voor zover die deel uitmaken van de winst uit een andere staat als bedoeld in artikel 15e waarop de objectvrijstelling voor buitenlandse ondernemingen van toepassing is.

6. Vooruitwenteling niet-afrekbare rente

Het vijfde lid van artikel 15b bevat een regeling op grond waarvan een negatief saldo van rentebaten minus rentelasten voor de earningsstrippingmaatregel wordt voortgewenteld naar het volgende jaar. Naar analogie met deze regeling zou in de minimumkapitaalregeling kunnen worden opgenomen dat voor zover een bank in een jaar een leverage ratio zou hebben van minder dan 8, de niet-afrekbare rente als gevolg van dit tekort ook wordt doorgeschoven naar het volgende jaar zodat het dan mogelijk alsnog in aftrek kan komen.

7. Samenvatting van de visie van de NVB

- a. Limiet renteaftrekbepanking: aangezien een stijgende rente tot een onevenredige effectieve belastingdruk kan leiden, is een limiet van de renteaftrekbepanking als gevolg van de minimumkapitaalregel noodzakelijk;
- b. Valutaresultaten: valutaresultaten ter zake van geldleningen kunnen leiden tot onbedoelde en onwenselijke effecten. Deze moeten geëlimineerd worden bij de toepassing van de minimum kapitaalregel;
- c. Prudentiële leverage ratio: als gevolg van het wijzigen van de leverage ratio op basis van commercieel balanstotaal naar de prudentiële leverage ratio, vereist de prudentiële leverage ratio een aantal correcties met betrekking tot off balance sheet elementen en niet-saldering van bepaalde leningen en deposito's opdat recht wordt gedaan aan het doel van de minimumkapitaalregel en onbedoelde en ongewenste belastingeffecten worden voorkomen;
- d. Definitie geldlening: in de wettekst moet verduidelijkt worden dat onder geldleningen enkel geldleningen van de belastingplichtige moet worden verstaan;
- e. Handel in financiële instrumenten ("Trading"): resultaten en rentelasten die verband houden met de handel in financiële instrumenten en derivaten dienen niet onder de voorgestelde minimumkapitaalregel te vallen. De handel in financiële instrumenten vindt niet plaats ter zake van geldleningen van de belastingplichtige. Vanuit een praktisch oogpunt kan voor de kwalificatie worden aangesloten bij de IFRS definitie van "Held for Trading". Verduidelijking in de wettekst, toelichting of uitvoerings-maatregel is op dit punt nodig;
- f. Macro hedges: in de wettekst moet worden verduidelijkt dat enkel de kosten en resultaten van een derivaat dat strekt tot het afdekken van een renterisico of valutarisico op een specifieke geldlening onder de minimumkapitaalregel valt indien en voor zover sprake is van een direct en rechtstreeks verband tussen het derivaat en de geldlening. Daardoor zullen resultaten en rentelasten ter zake van macro hedges niet onder de minimumkapitaalregels vallen, omdat de resultaten en kosten van macro hedges niet direct gealloceerd kunnen worden aan een specifiek activum of passivum. In alle gevallen dient geen rekening te worden gehouden met hedges als er elders op de balans tegengestelde effecten optreden die in verband staan met de hedge;
- g. Samenloop objectvrijstelling: wij bevelen aan om in het wetsvoorstel een bepaling op te nemen dat onder rente ter zake van geldleningen niet worden begrepen de rentelasten ter zake van geldleningen voor zover die deel uitmaken van de winst uit een andere staat als bedoeld in artikel 15e waarop de objectvrijstelling voor buitenlandse ondernemingen van toepassing is;

- h. Vooruitwenteling: niet-afrekbare rente zou vooruitgewenteld moeten worden voor mogelijk aftrek in een toekomstig jaar;
- i. Samenloop earningsstrippingmaatregel: het wetsvoorstel voorziet in een regeling om de samenloop met de earningsstrippingmaatregel te voorkomen. In plaats van een samenloopregeling zouden financiële instellingen uitgezonderd moeten worden van de earningsstrippingregels; met name ook om toekomstige samenloop en overige problemen te voorkomen zoals bijvoorbeeld door het EHvJ afgedwongen wijzigingen in het regime voor de fiscale eenheid.
